

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/36539 GK47

19-01-2021

GÜNLÜDÜR

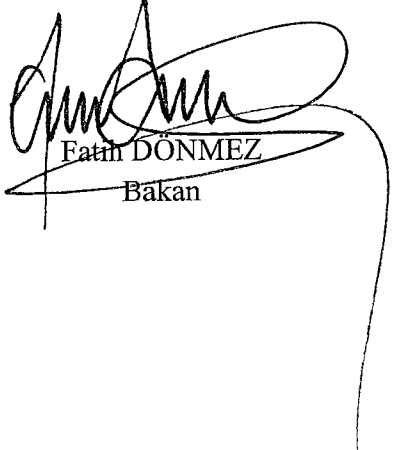
Sayı : 64272063-610-46851
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/36539)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 23.11.2020 tarihli ve 43452547-120.07-E.742819 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Sayın Murat ÇEPNİ'nin tarafıma tevcih ettiği 7/36539 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Fatih DÖNMEZ
Bakan

Ek: 7/36539 Esas Numaralı Önerge Cevabı (4 sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27/4

ESAS NO
7/36539

Sorular:

Rize İkizdere İlçesi Cevizlik Köyü'nde SR Tarım Turizm İnş. Yat. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılması planlanan Mermer-Bazalt projesi ile ilgili olarak ÇED Yönetmeliği'nin 17. Maddesi gereğince "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir." Kararının verildiği Rize Valiliği'nce 26-09-2019 tarihinde duyurulmuştur. Maden ocağının sınırları olan Cevizlik ve Gürdere Köylerinde yaşayan yöre halkı, projenin çevreye zararlı olacağı, ekolojik dengeyi bozacağı gerekçesiyle Rize Valiliği Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından verilen "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir." kararının iptali istemiyle Ekim 2018 ayında dava açmışlardır. 2020 Ağustos ayında görülen karar duruşmasında Rize İdari Mahkemesi "..Çevresel Etki Değerlendirmesine konu faaliyet alanı 24,91 hektar olarak belirlenmişse de dosyada bulunan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden ve Petrol İşleri tarafından düzenlenen işletme ruhsatında ruhsat alanının 92,43 hektar olduğu anlaşıldığından, Yönetmelik maddesinde belirtilen 25 hektarlık sınırdan daha büyük bir alanı kapsadığı anlaşılan faaliyet konusunun Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecine tabi olduğu sonucuna varılmıştır." Kararı ile işlemi iptal edilmiş ve yürütmeyi durdurmuştur. Ormanlık alanda açılacak proje sahaları için maden şirketleri ÇED gerekli değildir kararı için önce 25 hektar üzerinden proje ruhsatı almakta ilerleyen süreçte bu alan genişletilmektedir.

Halkın verdiği mücadele ve mahkeme kararına rağmen; Cevahir Hazır Beton Mıdır San. Ve Tic. Ltd. Şti. tarafından İkizdere Şimşirli Köyü Mevkiinde Bazalt Ocağı ve Kırma-Elemente Tesisi kurulması ve işletilmesini projesinin ÇED sürecinin başladığı 9-9-2020 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından duyurulmuştur. Proje sahasının, Trabzon-Rize kara yolundan itibaren sahile 26 km, Rize merkeze 44 km ve İkizdere merkeze 7 km, mesafede yer aldığı, sahanın kuzeyinde Şimşirli Köyü, güneyinde İhlamur, Ayvalık Köyü ve Doğusunda Cevizlik Köyü bulunduğu, faaliyet kapsamında ocak sahasından 1.000.000 ton/yıl (357.152,85 m³/yıl) üretim yapılması planlandığı ÇED dosyasında belirtilmiştir.

İkizdere'de, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eçed duyurularında 28-08-2020 tarihinde ÇED süreçlerinin başlatıldığı iki proje daha mevcuttur. Bunlar; Trabzon 11.Bölge Müdürlüğü tarafından Şimşirli Köyü Mevkiinde Şimşirli Bazalt Ocağı işletilmesi ve yine Trabzon 11. Bölge Müdürlüğü tarafından Cevizlik Köyü Mevkiinde Cevizlik Bazalt Ocağı işletilmesi projeleridir. ÇED başvuru dosyalarında ocak sahalarından temin edilecek malzemenin İyidere Lojistik Merkezi ve Limanı yapım, bakım ve onarım faaliyetlerinde ve bölgedeki yol yapımı projelerinde kullanılacağı, her ocak sahasından 15.724.800 ton/yıl (5.616.000 m³/yıl) üretim yapılmasının planlandığını açıklanmıştır.

ÇED süreçleri başlatılan projelerde üretim yapılacak alanların tamamı orman vasfındadır. İkizdere Vadisi, 13-08-2020 tarihli ve 170536 sayılı olur ile kısmen "Doğal Sit Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve kısmen "Doğal Sit- Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmiştir. Dünyada korunacak öncelikli 200 ekolojik bölgeden biri olan vadinin kollarından biri İskencidere vadisi eşsiz bitki örtüsüne sahiptir. Vadide bulunan orman; sayısız yaban hayata ev sahipliği yapmaktadır. Güldere köylülerinin doğal yöntemlerle ürettiği Deli Bal önemli geçim kaynaklarından.

2004 yılında Maden Yasasında yapılan değişiklikten sonra; ormanlar, tarım alanları, meralar; maden arama ve işletme yoluyla yerli ve yabancı sermayenin kullanımına verilmiştir. Doğa talanı ve rant politikaları Türkiye'nin her ilinde, yeni ruhsat verilen alanlarla artarak devam etmektedir. Ekolojik

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

**DÖNEM
27/4**

**ESAS NO
7/36539**

tahribatların neden olduğu toplumsal ve ekonomik sonuçların ortada olmasına rağmen, Hükümetin birçok bölgede, rant projeleri ile doğayı sınırsızca yerli ve yabancı sermayenin kullanımına sunması yerleşim alanlarının yakınında maden ocağı bulunan yerli halkı, ekolojik örgülerini, sivil toplum kuruluşlarını mücadele etmek, hak aramak zorunda bırakmaktadır. Bu tür taş ocağı projeleri ile Anayasanın 56. Maddesinde belirtilen “sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı” da ihlal edilmektedir.

Pek çok ülkede; mermer ve Bazalt madenlerinin çıkarıldığı ocakların işletmesi, çevresel etkisi az olması ve görsel kirlilik oluşturmaması nedeniyle yer altı işletmeciliği yöntemi ile yapılmaktadır. Türkiye’de ise açık ocak işletmeciliği yapılmaktadır. Açık ocak işletmeciliği, toprak ve bitki örtüsünün, alterasyon seviyesinin kaldırılması, basamak oluşturulması ve blok üretimi şeklindedir. Basamak faaliyetleri ile ocak alanı hem yatay hem de düşey olarak genişlemekte ve blok üretimi arttıkça ocak alanının boşluk hacmi de artmaktadır. Mermer- Bazalt işletmeciliğinin ekonomik açıdan temelini oluşturan blokların üretimi, öncelikle topografyada meydana gelebilecek değişikliklere, yani görsel kirlilik ve fiziksel değişikliğe neden olmaktadır. Ocaklarda blok veriminin düşük olması durumunda büyük miktarlarda atık oluşmaktadır. Atıkların gelişigüzel çevreye atılması görüntü kirliliği yanından insanlar ve hayvanlar için tehlikeli durumlar yaratmaktadır. Üretimin artması ile daha fazla atık depolama alanına ihtiyaç olduğundan orman, mera ya da tarım arazisi de kullanılmaktadır. Mermer- Bazalt ocaklarının, görüntü kirliliği ve atık sorunu dışında, üretim esnasında ortaya çıkan tozun çevreye olumsuz etkileri vardır. Oluşacak 50 mikrondan büyük taneler tozlanma sonucunda yaklaşık 800 metrelik uzaklıkta alanları etkilemektedir. Mermer- Bazalt ocaklarında, ağaçların kuruması, yer altı suyunun kirlenmesi, gürültü kirliliği, kazılan üst toprağın ayrı bir yerde düzenli olarak depolanmaması nedeniyle oluşan toprak kaybı gibi olumsuz çevresel etkileri de mevcuttur. ÇED gerekli değildir kararı verilen ocaklarda bütüncül bir çevresel etki değerlendirmesi yapılmamaktadır.

Türkiye genelinde binlerce mermer-bazalt ocağı bulunmasına karşın; işletilmesinin kolay, maliyetinin daha az olması ve ÇED raporu olmadan ocak açabilmesi mümkün olduğundan ormanlık alanlar tercih edilmektedir. Ocak işletmeciliği sonucunda bozulan ormanlık alanların ıslahı da çoğu zaman gerçekleştirilmemekte, şirketlerin bu konuda yükümlülükleri denetime ve izlenmeye tabii tutulmamaktadır. 1/2014 Sayılı Ormanlık Alanların korunması genelgesine göre; 2872 sayılı Milli Parklar Kanunun ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında korunan alan olarak belirlenen alanlar ile orman alanlarında madencilik faaliyetlerinin; biyolojik çeşitliliği, yaban hayatını, sulak alanları, korunan alanları, tehdit ve tehlike altında olan endemik ve nadir türleri etkilememesi gerekmektedir. İkizdere’nin doğal ortamına ekosisteminde geri dönüşü mümkün olmayan zararlar verecek olan projelerden yöre halkının, sivil toplum örgütlerinin görüşü dikkate alınarak vazgeçilmelidir.

Bu bağlamda;

- İkizdere’de, daha önce mahkeme kararı olmasına rağmen Cevahir Hazır Beton ve Trabzon 11. Bölge Müdürlüklerinin mermer-bazalt ocağı projelerine izin verilmesinin gerekçesi nedir?
- Daha önce bu alanda SR Tarım Turizm İnş. Yat. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılması planlanan Mermer-Bazalt projesi ile ilgili olarak çevresel etki değerlendirmesi gerekli değildir kararının gerekçesi, yeni projeler için dikkate alınmış mıdır? Çevresel etki değerlendirmeleri için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Bakanlığınız arasında işbirliği yapılmakta mıdır?
- İkizdere’de Şimşirli, Ihlamur, Ayvalık ve Cevizlik Köylerinin bulunduğu alanda Trabzon 11.

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27/4

ESAS NO
7/36539

Bölge Müdürlüğü tarafından mermer-bazalt projelerinin ÇED süreci başlatılmışken aynı alanda Cevahir Hazır Beton Firmasına ocak işletmeciliği izni verilmesinin gerekçesi nedir?

- Bu alanda Cevahir Hazır Beton Mıdır San. Ve Tic. Ltd. Şti. ve Trabzon 11. Bölge Müdürlüğü tarafından planlanan mermer- bazalt ocağı projelerinin bütüncül çevresel etkilerinin ortaya konması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır?
- Projelerin sahası ormanlık alanlardır. Projelerin ormana, doğal hayata, ekosisteme, biyolojik çeşitliliğe vereceği zararlar için Tarım ve Orman Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır?
- Orman mevzuatı gereği; madencilik faaliyetleri nedeniyle ormanların bozulan yapılarının yeniden düzenlenmesi, doğal dengenin korunması, alanın yeniden rehabilitasyonunun sağlanması için maden şirketlerinin yükümlülüklerinin yerine getirmeleri için gerekli çalışmaları yapmakta mısınız? Bu konuda Tarım ve Orman Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır? Şimdiye kadar Rize İli'nde rehabilite edilen maden sahaları var mıdır?
- Bölge halkı, sivil toplum kuruluşları projelerin, ekolojik ve sosyal sonuçları nedeniyle iptal edilmelerinin talep etmektedirler. Bakanlığınız, yöre halkın istek ve taleplerini göz önüne alarak projeleri iptal edecek midir? İyidere Lojistik Limanı için düzenlenen inşaat ihalesini alan Cengiz İnşaat ile Yapı ve Yapı İnşaat İş Ortaklığı'nın inşaat için gerekli malzemeyi Türkiye'de mevcut olan binlerce mermer- bazalt ocağından temin etmeleri için gerekli girişimlerde bulunacak mıdır?

Cevaplar:

Cevahir Hazır Beton Mıdır San. ve Tic. Ltd. Şirketi tarafından hak sağlanan ruhsat sahası için Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG)'ne işletme ruhsatı ve bazalt işletme izni talebinde bulunulmuş, mahallinde yapılan tetkik sonucunda Maden Kanunu ve Yönetmeliği kapsamında herhangi bir engel olmadığı için işletme ruhsatı ve işletme izin talebi uygun bulunmuştur.

Ayrıca Rize ili İkizdere İlçesinde ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 11. Bölge Müdürlüğü Trabzon uhdesinde bulunan İyidere Lojistik Merkezi ve Liman İnşaatı Projesinde kullanılmak üzere hammadde üretim izin belgesi talep edilmiş olup, mahallinde yapılan tetkik doğrultusunda Maden Kanunu ve Yönetmeliği kapsamında herhangi bir engel olmadığı için 10/07/2020 tarihinden geçerli olmak üzere 5 yıl süreli iki ayrı hammadde üretim izin belgesi düzenlenmiştir.

Rize ili İkizdere ilçesinde ve SR Tarım Turizm İnşaat Yatırım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi uhdesinde bulunan bazalt sahası arama ruhsatı 26.11.2019 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, sahaya henüz işletme ruhsatı ve işletme izni düzenlenmemiştir. ÇED süreci ile ilgili işlemler ruhsat sahibinin sorumluluğunda olup, bu işlemler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı nezdinde sürdürülmektedir.

Maden Kanunu 7. madde kapsamında işletme izni düzenlenmesi için ruhsat sahipleri tarafından alınması gereken izinlerin (ÇED, GSM ve Mülkiyet) ruhsat sahibi tarafından MAPEG'e verilmesi durumunda gerekli işlemler tesis edilmektedir. Sahanın mülkiyeti Orman olduğu için Orman izni de alınması zorunlu izinlerden biridir

Hammadde üretim izinleri verildikten sonra faaliyetlere başlanmadan Maden Kanununun 7. maddesi (ÇED, GSM ve mülkiyet) ve diğer ilgili mevzuat gereği alınması gereken zorunlu izinler hususunda Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Trabzon 11. Bölge Müdürlüğü'ne bilgi verilmiştir.

Herhangi bir maden sahasına yönelik işletme izin belgesi; ruhsat sahipleri tarafından ilgililerden her türlü mülkiyet izninin (orman/mera/tapulu arazi), Çevre ve Şehircilik Bakanlığından ÇED Gerekli Değildir/Olumlu Belgesinin, Valilik/İl Özel İdarelerinden GSM kapsamında İş Yeri Açma ve Çalışma

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27/4

ESAS NO
7/36539

Ruhsatı'nın ve varsa diğer (Sit, Milli Parklar, Turizm Bölgeleri Alanları ve Merkezleri ile Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve duyarlı bölgeler için vb.) alınması zorunlu olan tüm izinlerin ilgili Bakanlık/Kurumlardan alınması halinde verilmektedir.

Maden Kanununun 32. maddesi gereğince ruhsat sahipleri MAPEG'e terk talebinde bulunarak ruhsatların iptal etmesini talep ederler. Terk talebine ilişkin olarak mahallinde yapılan tetkikte, gerekli emniyet tedbirleri ve çevre ile uyum planının uygulanıp uygulanmadığı kontrol edilir. İşletme projesi doğrultusunda faaliyet alanı gerekli emniyet tedbirleri alınmış ve çevre ile uyumlu hale getirilmiş ise terk talebi terk talep tarihi itibarıyla kabul edilir. Rize ilinde bu şekilde terk talebinde bulunularak terk talebi kabul edilmiş 8' i işletme ruhsatı, 2' si Hammadde Üretim İzin ruhsatı olmak üzere 10 adet ruhsat bulunmaktadır.

Ayrıca mülkiyeti orman olan ruhsatların, orman iznini veren kuruma iade edilmesi halinde ilgili kamu kurumu tarafından rehabilitasyon işlemleri yürütülmektedir.

Cevahir Hazır Beton Mıdır San. ve Tic. Ltd. Şirketi tarafından MAPEG'e yapılan ruhsat sahasının başvuru işlemleri Maden Kanunu'nun ilgili maddeleri gereğince yürütülmekte olup, bu aşamada sahanın iptal durumunu gerektirecek bir husus bulunmamaktadır.

Hammadde Üretim İzin sahaları ile ilgili olarak ayrıca proje sahibi olan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Trabzon 11. Bölge Müdürlüğü'nden bilgi alınması gerekmektedir.